TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 15. decembrī *

Lieta C-148/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Commissione tributaria provinciale di Genova* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 11. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 23. martā, tiesvedībā

Unicredito Italiano SpA

pret

Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*] (referents), R. Šintgens [*R. Schintgen*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

* Tiesvedības valoda — itāļu.

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretāre M. Fereira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 3. februārī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Unicredito Italiano SpA* vārdā — A. Santa Marija [*A. Santa Maria*], K. Biskareti di Rufija [*C. Biscaretti di Ruffia*] un Dž. Piconija [*G. Pizzonia*], *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz M. Fjorilli [*M. Fiorilli*], *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — R. Liāls [*R. Lyal*] un V. di Buči [*V. Di Bucci*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 8. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Komisijas 2001. gada 11. decembra Lēmuma 2002/581/EK par valsts atbalsta sistēmu, ko attiecībā uz bankām un kredītsabiedrībām ieviesusi Itālija (OV L 184, 27. lpp., turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"), spēkā esamību, kā arī par 87. un turpmāko EKL pantu un 14. panta Padomes 1999. gada 22. marta Regulā (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), un Kopienu tiesību vispārīgo principu interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts sakarā ar tiesvedību starp *Unicredito Italiano SpA* (turpmāk tekstā — "*Unicredito*"), kas reģistrēta Dženovā (Itālija), un *l'Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1* par nodokļu atvieglojumiem, ko *Unicredito* saņēma 1998., 1999. un 2000. budžeta gadā.

I — Atbilstošās tiesību normas

3 Itālijā banku sistēmas reforma tika īstenota ar 1990. gada 30. jūlija Likumu Nr. 218 par noteikumiem attiecībā uz kredītiestāžu, kas ir publisko tiesību subjekti, kapitāla dotāciju pārstrukturēšanu un palielināšanu (1990. gada 6. augusta *GURI* Nr. 182, 8. lpp., turpmāk tekstā — "Likums Nr. 218/90").

4 Šis likums radīja iespēju pārveidot kredītiestādes, kas ir publisko tiesību subjekti, par akciju sabiedrībām. Šim mērķim valsts bankai tika atļauts nodot banku iestādi akciju sabiedrībai, tādējādi nodalot juridisko personu — cedentu, kas praksē tiek saukts par "bankas fondu" (turpmāk tekstā — "bankas fonds"), kas ir daļu īpašnieks, no akciju sabiedrības — cesionāres, kas vienīgā veic bankas darbību. Bankas fonds administrēja dalību bankā, kas ir cesionāre, un izmantoja ar to saistītos ienākumus sabiedrības mērķu īstenošanai.

5 2. pants 1993. gada 26. novembra Likumā Nr. 489, kas tostarp pagarināja Likuma Nr. 218/90 7. panta 6. punktā noteikto termiņu (1993. gada 3. decembra *GURI* Nr. 284, 4. lpp.), noteica, ka vēlākais līdz 1994. gada 30. jūnijam valsts kredītiestādes ir jāpārveido par akciju sabiedrībām.

6 Ar 1998. gada 23. decembra Likumu Nr. 461 par kompetences deleģēšanu valdībai attiecībā uz 1990. gada 20. novembra Likumdošanas dekrēta Nr. 356 11. panta 1. punktā noteikto organizāciju civiltiesiskā un nodokļu tiesiskā regulējuma, kā arī banku pārveides darbību nodokļu režīma pārstrukturizāciju (1999. gada 7. janvāra *GURI* Nr. 4, 4. lpp., turpmāk tekstā — "Likums Nr. 461/98") Itālijas valdība tika pilnvarota veikt jaunu, banku nozarei piemērojamu tiesiskā regulējuma reformu, īpaši pārstrukturizācijas jautājumā.

7 1999. gada 17. maija Likumdošanas dekrēts Nr. 153 par 1990. gada 20. novembra Likumdošanas dekrēta Nr. 356 11. panta 1. punktā noteikto organizāciju civiltiesisko un nodokļu tiesisko regulējumu un banku darbību nodokļu režīma pārstrukturizācijas saskaņā ar 1998. gada 23. decembra Likuma Nr. 461 (1999. gada 31. maija *GURI* Nr. 125, 4. lpp., turpmāk tekstā — "Dekrēts Nr. 153/99") 1. pantu īstenoja ar Likumu Nr. 461/98 piešķirto deleģējumu.

8 Tas ieviesa īpaši tā 22. panta 1. punktā un 23. panta 1. punktā noteikto nodokļu atvieglojumu, ko veido ienākuma nodokļa (*IRPEG*) samazinājums uz 12,5 % (turpmāk tekstā — "nodokļu samazinājums") bankām, kas veic saplūšanu vai tamlīdzīgu restrukturizāciju, pieciem secīgiem nodokļu taksācijas laikposmiem ar nosacījumu, ka [to] ienākumus ieskaita īpašā rezervē, kas trīs gadus nav sadalāma. Šis likumdošanas dekrēts paredz, ka īpašajā rezervē ieskaitāmie ienākumi nedrīkst pārsniegt 1,2 % no starpības starp saplūšanā dalību ņēmušo banku līdzekļu un parādsaistību kopējās summas un tādiem pašiem šajā darbībā dalību ņēmušās vislielākās bankas rādītājiem.

II — Pamata prāvas priekšvēsture

9 Pēc jautājuma saņemšanas no Parlamenta Eiropas Kopienu Komisija ar 1999. gada 24. marta vēstuli, kas nosūtīta atbilstoši tās kompetencei valsts atbalsta jautājumos, lūdza Itālijas iestādēm iesniegt tai informāciju, lai novērtētu Likuma Nr. 461/98 piemērojamību un sekas.

10 Ar 1999. gada 24. jūnija un 2. jūlija vēstulēm Itālijas iestādes iesniedza Komisijai informāciju par šo likumu un Dekrētu Nr. 153/99.

11 Ar 2000. gada 23. marta vēstuli Komisija brīdināja Itālijas iestādes, ka tā uzskata, ka Likums Nr. 461/98 un Dekrēts Nr. 153/99 varētu ietvert atbalsta elementus, un aicināja tās neieviest attiecīgos pasākumus. 2000. gada 12. aprīlī Itālijas iestādes Komisijai atbildēja, ka tās ir apturējušas šo noteikumu piemērošanu; 2000. gada 14. jūnijā tās Komisijai nosūtīja papildu informāciju.

12 Itālijas iestāžu noteiktā teorētiski maksimālā nodokļu atvieglojumu, kas iegūti, samazinot nodokli 76 veiktajās darbībās 1998., 1999. un 2000. gada laikā, summa bija 5358 miljardi ITL, proti, 2767 miljoni EUR.

13 Ar 2000. gada 25. oktobra vēstuli Komisija paziņoja Itālijas valdībai par savu lēmumu uzsākt EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Šis lēmums tika publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* (OV 2001, C 44, 2. lpp.).

14 Pabeidzot procedūru, Komisija secināja, ka Itālijas Republika nebija likumīgi ieviesusi Likumu Nr. 461/98 un Dekrētu Nr. 153/99, pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktu. Tā uzskatīja, ka, izņemot vienu Dekrēta Nr. 153/99 27. panta 2. punktā paredzētu pasākumu, īstenotie nodokļu pasākumi, tostarp nodokļa samazinājums, ir valsts atbalstu sistēma, kas nav saderīga ar kopējo tirgu. Šādi pasākumi piešķīra bankām priekšrocības, jo ļāva tām paplašināties un ar zemākām izmaksām gūt labumu no pašizmaksas samazināšanās, uzņēmumam paplašinoties.

15 Līdz ar to Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, precizējot, ka Likums Nr. 461/98 un Dekrēts Nr. 153/99 ieviesa nodokļu atvieglojumus arī attiecībā uz banku fondiem, bet šīs priekšrocības šajā lēmumā nav aplūkotas.

16 Apstrīdētais lēmums ir izteikts šādi:

"*1. pants*

[..] valsts atbalstu sistēma, ko Itālija ir ieviesusi, pamatojoties uz [Likumu Nr. 461/98] un [Dekrētu Nr. 153/99], īpaši pamatojoties uz [Dekrēta Nr. 153/99] [..] 22. panta 1. punktu un 23. panta 1. punktu, nav saderīga ar kopējo tirgu.

[..]

3. pants

Itālija atceļ 1. pantā paredzēto atbalstu sistēmu.

4. pants

1. Itālija veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai atgūtu no saņēmējiem saskaņā ar 1. pantā minēto sistēmu piešķirto un jau nelikumīgi to rīcībā nodoto atbalstu.

2. [Atbalsta] atgūšana notiek nekavējoties saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajām procedūrām, ar nosacījumu, ka tās ļauj uzreiz un efektīvi izpildīt lēmumu. Atgūstamais atbalsts ietver procentus, kas maksājami no dienas, kad atbalsts nonāca [atbalsta] saņēmēju rīcībā, līdz tā faktiskai atgūšanai. Procentus aprēķina, pamatojoties uz references likmi, ko izmanto, aprēķinot atbalstu, kas līdzvērtīgs subsīdiju aprēķināšanai reģionāla atbalsta ietvaros.

[..]"

17 Saskaņā ar šo lēmumu 2002. gada 15. aprīļa Dekrēta-likuma Nr. 63 par steidzamiem finanšu un nodokļu noteikumiem ienākumu, farmaceitisko produktu cenas veidošanas sistēmas racionalizācijas, Kopienu pienākumu, valsts mantojuma vērtības nodrošināšanas, paaugstināšanas un infrastruktūru finansēšanas jomā (2002. gada 17. aprīļa *GURI* Nr. 90, 5. lpp.), kas pārveidots par 2002. gada 15. jūnija Likumu Nr. 112 (2002. gada 15. jūnija *GURI* Nr. 139, 3. lpp.), 5. pants atcēla bankām saskaņā ar Likumu Nr. 461/98 piešķirtos nodokļu atvieglojumus, tostarp nodokļa samazinājumu.

18 2002. gada 24. decembra Dekrēts–likums Nr. 282 par steidzamiem pasākumiem Kopienu un nodokļu pienākumu [nodokļu] iekasēšanas un grāmatvedības procedūras jomā (2002. gada 24. decembra *GURI* Nr. 301, turpmāk tekstā — "Dekrēts Nr. 282/02"), kas pārveidots par 2003. gada 21. februāra Likumu Nr. 27 (kārtējais pielikums 2003. gada 22. februāra *GURI* Nr. 44), uzlika pienākumu bankām, kas saņēma atbalstu, vēlākais līdz 2002. gada 31. decembrim samaksāt summu, kas atbilst sakarā ar atbalstu sistēmu nesamaksātajiem nodokļiem ar gada procentu likmi 5,5 %.

III — Process pamata prāvā un prejudiciālie jautājumi

19 Izpildot Dekrētu Nr. 282/02, *Unicredito* pārskaitīja EUR 244 712 646,05, kas atbilda maksājamam nodoklim un procentiem sakarā ar nodokļu atvieglojumiem, ko tā bija saņēmusi 1998., 1999. un 2000. budžeta gadā kā nodokļa samazinājumu.

20 2003. gada 4. februārī tā iesniedza trīs lūgumus atmaksāt šajos gados samaksātās summas. *L'Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1*, šos lūgumus netieši noraidīja.

21 *Unicredito* šos lēmumus pārsūdzēja *Commissione tributaria provinciale di Genova*, norādot cita starpā uz apstrīdētā lēmuma nelikumību.

22 Iesniedzējtiesa uzskata, ka viens no prejudiciālajiem jautājumiem ir izskaidrojams, īpaši ņemot vērā Dekrēta Nr. 282/02 saderīgumu ar Kopienu tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, tiesiskās noteiktības principu un samērīguma principu.

23 Runājot par tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un tiesiskās noteiktības principu, tā uzskata, ka ienākuma nodokļa samazinājums bija turpinošs un papildinošs attiecībā uz noteikumu, ko Itālijas banku sistēmas privatizācijas procesa ietvaros agrāk noteica Likums Nr. 218/90.

24 Tā uzsver, ka Likums Nr. 218/90 tā 7. panta 3. punktā ietver pasākumu, kas ietverts tādu noteikumu veidā, kas pēc būtības ir analogi Dekrēta Nr. 153/99 22. panta 1. punkta un 23. panta 1. punkta noteikumiem.

25 Iesniedzējtiesa atzīmē, ka šis agrākais pasākums deva lielākas priekšrocības nekā apstrīdētajā lēmuma aplūkotais nodokļa samazinājums, jo summas, kas tika ieskaitītas īpašajā rezervē, bija bez atrunām un vienkārši atskaitāmas un atbrīvojamas, nevis vienīgi tādas, kurām tika piemērota samazināta nodokļa likme. Tā vienlīdz atzīmē, ka pārskaitījumus īpašajā rezervē varēja veikt piecu gadu laikā līdz maksimālajai summai par visu šo periodu, kas bija vienāda ar 1,2 % no starpības starp, no vienas puses, saplūšanā dalību ņēmušo vai to finansējušo uzņēmumu klientu kapitāla noguldījumu un depozītu summas, un, no otras puses, analogu summu, kas parādās vislielākās kredītiestādes, kas piedalījusies saplūšanā vai to atbalstījusi, bilancē.

26 Tomēr Komisija jau bija uzsākusi tiešu Likuma Nr. 218/90 novērtēšanu savā 1998. gada 29. jūlija Lēmumā 1999/288/EK par nosacītu atbalsta apstiprināšanu, ko Itālija piešķīrusi *Banco di Napoli* (OV 1999, L 116, 36. lpp.), un 1999. gada 10. novembra Lēmumā 2000/600/EK par nosacītu atbalsta apstiprināšanu, ko Itālija piešķīrusi Sicīlijas valsts bankām *Banco di Sicilia* un *Sicilcassa* (OV 2000, L 256, 21. lpp.). Šajos lēmumos tā ir skaidri norādījusi uz vispārīgu Likuma Nr. 218/90 saderīgumu ar EKL 87. pantu.

27 Turklāt iespēja saņemt nodokļu atvieglojumus, ko piešķir Likums Nr. 461/98 un Dekrēts Nr. 153/99, bija viens no priekšnosacījumiem, uz ko vairākas bankas balstīja koncentrācijas darbību ekonomiskās iespējamības novērtējumu. Ņemot vērā pieprasītā maksājuma summu, šo atvieglojumu retroaktīva atcelšana apdraudētu to finansiālo stabilitāti un izraisītu *a posteriori* netaisnīgu grozījumu novērtēšanas parametros, kuri ir ietekmējuši stratēģisko izvēli, kas jau ir pārvērsta rīcībā. Līdz ar to tiesiskās paļāvības aizsardzības princips izslēdz apstrīdētā lēmuma retroaktivitāti.

28 Attiecībā uz samērīguma principu iesniedzējtiesa uzsver, ka bankas, lai ietaupītu nodokļus, varēja ieviest vispārējo tiesību nodokļu normas struktūrdarbību jomā savādāk. Atbalsta atgūšanas mērķiem samērīguma princips tādējādi liek salīdzināt vispārējo tiesību priekšrocību sistēmu un priekšrocību sistēmu Likumā Nr. 461/98 un Dekrētā Nr. 153/99.

29 Šajā kontekstā *Commissione tributaria provinciale di Genova* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai [apstrīdētais lēmums] nav spēkā un nav saderīgs ar Kopienu tiesībām tāpēc, ka Likuma [Nr. 461/98 un Dekrēta Nr. 153/99] noteikumi par bankām, pretēji

tam, ko norāda Komisija, ir saderīgi ar kopējo tirgu, vai, jebkurā gadījumā, uz tiem attiecas atkāpes, kas paredzētas EKL 87. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktā?

2) It īpaši, vai [apstrīdētā lēmuma] 4. pants nav spēkā un nav saderīgs ar Kopienu tiesībām tāpēc, ka Komisija:

a) ir pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu saskaņā ar EKL 253. pantu un/vai

b) ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu, un/vai

c) ir pārkāpusi samērīguma principu?

3) Pakārtoti — vai [Dekrēta Nr. 282/02] 1. panta piemērošanai traucē EKL 87. un turpmāko pantu, [Regulas Nr. 659/1999] 14. panta un Kopienu tiesību vispārējo principu, cita starpā, minēto [tiesiskās paļāvības aizsardzības, tiesiskās noteiktības un samērīguma] principu pareiza interpretācija?"

IV — Pārējie procesi Kopienu tiesā

30 Ar 2002. gada 21. februārī Tiesas kancelejā iesniegto prasības pieteikumu (lieta C-66/02) Itālijas Republika cēla prasību pret Komisiju par apstrīdētā lēmuma atcelšanu, par kuru Tiesa šodien lemj, taisot atsevišķu spriedumu.

31 Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 2002. gada 21. februārī un 2002. gada 11. aprīlī, *Associazione bancaria italiana* (*ABI*) (T-36/02), *Banca Sanpaolo IMI SpA* (T-37/02), *Banca Intesa Banca Commerciale italiana SpA* (T-39/02), *Banca di Roma SpA* (T-40/02), *Mediocredito Centrale SpA* (T-41/02), *Banca Monte dei Paschi di Siena SpA* (T-42/02) un *Compagnia di San Paolo Srl* (T-121/02) arī cēla prasību pret Komisiju par šī lēmuma atcelšanu. Pirmās instances tiesā Komisija cēla iebildi par prasību nepieņemamību sakarā ar to, ka prasītājām nav individuālu interešu, jo attiecīgais atbalsts, kā uzskata Komisija, ir nevis individuāls atbalsts, bet gan ietilpst atbalstu sistēmā. Ar rīkojumiem, kas datēti ar 2003. gada 9. jūliju, Pirmās instances tiesa apturēja tiesvedību šajās septiņās lietās, gaidot Tiesas spriedumu lietā C-66/02. Prasītājas iesniedza apelācijas sūdzību, apstrīdot rīkojumus par tiesvedības apturēšanu lietās T-36/02, T-37/02, T-39/03, T-40/02, T-41/02 un T-42/02. Ar Tiesas 2003. gada 26. novembra rīkojumu apvienotajās lietās *ABI* Komisija/Komisija (no C-366/03 P līdz C-368/03 P, C-390/03 P, C-391/03 P un C-394/03 P, Krājumā nav publicēts) šīs apelācijas sūdzības tika noraidītas kā acīmredzami nepieņemamas.

V — Par prejudiciāliem jautājumiem

32 Vispirms ir jākonstatē, ka, lai gan Komisija savos rakstveida apsvērumos norāda uz lūguma par prejudiciālā nolēmuma, kas iesniegts pēc *Unicredito* lūguma, kas ir viena no apstrīdētajā lēmumā aplūkoto pasākumu izmantotājiem un kuru Pirmās

instances tiesā pārstāv *ABI* lietā T-36/02, pieņemamības jautājumu, tā atzīst, ka šis lūgums par prejudiciālo nolēmumu ir pieņemams ieinteresētās bankas situācijā. Savukārt tā norāda uz pirmā uzdotā jautājuma nepieņemamību (skat. šī sprieduma 42. punktu).

33 Jānorāda, ka prasība pamata prāvā ir vērsta pret trīs netieši izteiktiem lēmumiem, ar ko tiek noraidīti lūgumi par summu atmaksāšanu sakarā ar nodokļu atvieglojumiem, ko *Unicredito* saņēma 1998., 1999. un 2000. budžeta gadā nodokļa samazinājuma veidā.

34 Kā uzsver Komisija, tas neattiecas uz pārējiem Dekrētā Nr. 153/99 paredzētajiem pasākumiem, kas apstrīdētajā lēmumā vienlīdz aplūkoti un uzskatīti par nesaderīgiem ar kopējo tirgu.

35 Līdz ar to pirmie divi prejudiciālie jautājumi ir jāuzskata par tādiem, kas paredz novērtēt apstrīdētā lēmuma 1. un 4. panta spēkā esamību tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz nodokļa samazinājumu. Trešais jautājums uzskatāms par tādu, kura nolūks ir precizēt, vai EKL 87. un turpmākie panti, Regulas Nr. 659/1999 14. pants, kā arī vispārīgie tiesiskās paļāvības aizsardzības, tiesiskās noteiktības un samērīguma principi ir interpretējami tādējādi, ka tie iestājas pret tādu valsts pasākumu, kāds ir Dekrēts Nr. 282/02.

A — Par pirmo jautājumu

36 Ar savu pirmo jautājumu, kurš atšķirībā no otrā jautājuma neattiecas uz EKL 253. pantu, iesniedzējtiesa saistībā ar lietas būtību jautā, vai apstrīdētā lēmuma 1. pants nav spēkā no EKL 87.panta viedokļa, jo Komisija nodokļa samazinājumu uzskata par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

1. Tiesai iesniegtie apsvērumi

37 *Unicredito* uzsver, ka Likums Nr. 461/98 un Dekrēts Nr. 153/99 atspoguļo ar Likumu Nr. 218/90 1990. gadā uzsāktā banku sistēmas restrukturizācijas un privatizācijas procesa vēsturisko nepārtrauktību un tā noslēgumu.

38 Tā apgalvo, ka apstrīdētais lēmums pārkāpj EKL 87. panta 1. punktu un 3. punkta b) un c) apakšpunktu, jo nodokļa samazinājums:

— nav izvēles pasākums, bet gan vispārēja rakstura pasākums, un ka jebkurā gadījumā tā veikto diferenciāciju attaisno nodokļu sistēmas īpašības un saturs;

— neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un arī ne izkropļo, ne draud izkropļot konkurenci;

— būtu bijis konkrēti jāpārbauda katras veiktās darbības gadījumā;

— būtu bijis jāpārbauda no jēdziena "*de minimis* atbalsts" viedokļa; iespēja, ko Komisija uzreiz noraidīja, tāpēc ka par to nav nekādu instrukciju;

— ir saderīgs ar kopējo tirgu, tāpēc ka to var uzskatīt par atbalstu, kurš paredzēts, lai veicinātu kādu svarīgu projektu visas Eiropas interesēs, tiktāl, ciktāl tas iekļaujas Itālijas banku sistēmas privatizācijas ietvaros, vai par atbalstu, kas paredzēts, lai atvieglotu noteiktu darbību attīstīšanu.

39 Itālijas valdība uzskata arī, ka apstrīdētais lēmums nav spēkā. Pēc tās domām, piešķirtie nodokļu atvieglojumi nav aizliegts valsts atbalsts.

40 Tas atbilstu tāda agrāk esoša precedenta turpinošai un tālākai piemērojamībai, ko izveidoja Likums Nr. 218/90, kas pēc būtības līdzīgā veidā paredzēja vēl lielākus atvieglojumus. Tā mērķis bija noslēgt valsts banku privatizācijas procesu, izbeidzot Itālijas banku sistēmas pārmērīgo segmentāciju, kas tieši izrietēja no sākotnējo banku kā valsts banku statusa un ko tikai daļēji novērsa ar Likumu Nr. 218/90.

41 Itālijas valdība uzsver, ka nodokļa samazinājums ir piemērojams arī attiecībā uz darbībām, kurās iesaistītas Kopienu banku Itālijas filiāles.

42 Komisija uzskata, ka pirmais jautājums nav pieņemams, pamatojoties uz to, ka iesniedzējtiesa lūdz Tiesu aizstāt ar savu vērtējumu Komisijas vērtējumu. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbalsta pasākumu vai atbalstu sistēmas saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas, kuras rīcību kontrolē Kopienu tiesa, kompetencē. Tātad valsts tiesa nevar lūguma par prejudiciāla nolēmuma sniegšanu atbilstoši EKL 234. pantam ietvaros iztaujāt Tiesu par valsts atbalsta vai atbalstu sistēmas saderīgumu ar kopējo tirgu (2003. gada 24. jūlija rīkojums lietā C-297/01 *Sicilcassa* Komisija, *Recueil*, I-7849. lpp., 47. punkts).

2. Tiesas vērtējums

43 Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, iesniedzējtiesa nelūdz Tiesu Komisijas vietā novērtēt nodokļa samazinājuma saderīgumu ar kopējo tirgu. Uzdotais jautājums ir par lēmuma, ko Komisija ir pieņēmusi par šo saderīgumu, spēkā esamības pārbaudi. Līdz ar to tas ir pieņemams.

a) Par nodokļa samazinājuma selektivitāti

44 EKL 87. panta 1. punkts aizliedz atbalstu, kas "dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai", tas ir, selektīvu atbalstu.

45 Atbalstu var uzskatīt par selektīvu šī noteikuma izpratnē, pat ja tas skar visu tautsaimniecības nozari (skat. it īpaši 1999. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-75/97 Beļģija/Komisija, *Recueil*, I-3671. lpp., 33. punkts).

46 Šajā lietā nodokļa samazinājums attiecas uz banku nozari. Tas nedod priekšrocības uzņēmumiem citās tautsaimniecības nozarēs.

47 Turklāt banku nozares ietvaros tas dod priekšrocības tikai tiem uzņēmumiem, kas veic noteiktas darbības.

48 Neizvērtējot, vai turklāt, kā to Komisija norāda apstrīdētā lēmuma motīvu daļas 33. punktā, nodokļu samazinājums vairāk ir priekšrocība lielajiem uzņēmumiem, līdz ar to ir jākonstatē, ka, salīdzinot ar citām tautsaimniecības nozarēm, un pašā banku nozarē šis pasākums ir selektīvs.

49 Tā kā tas neattiecas uz visiem saimnieciskās darbības subjektiem, samazinājumu nevar uzskatīt par vispārēju nodokļu vai ekonomikas politikas pasākumu.

50 Tas patiesībā atkāpjas no vispārējo tiesību nodokļu sistēmas. Piemērojot šo sistēmu parastos apstākļos, priekšrocības saņemošie uzņēmumi gūst labumu no nodokļa atvieglojuma, uz ko tiem nav tiesību un uz ko nevar pretendēt citu nozaru uzņēmumi, kas veic analogas darbības, vai banku nozares uzņēmumi, kas neveic attiecīgās darbības.

51 Nodokļa samazinājumu neattaisno attiecīgās nodokļu sistēmas īpašības un saturs (pēc analoģijas skat. 1974. gada 2. jūlija spriedumu lietā 173/73 Itālija/Komisija, *Recueil*, 709. lpp., 33. punkts). Nodokļa samazinājums nav vispārējās sistēmas pielāgojums bankas uzņēmumu raksturīgām īpašībām. No lietas materiāliem izriet, ka valsts iestādes to nepārprotami norādījušas kā līdzekli, kā uzlabot noteiktu uzņēmumu konkurētspēju konkrētā nozares attīstības brīdī.

52 Līdz ar to iebildums par to, ka nodokļa samazinājums nav selektīvs, nav pamatots.

b) Par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurences izkropļojumu

53 EKL 87. panta 1. punkts aizliedz atbalstus, kas ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus.

54 Izvērtējot šos divus nosacījumus, Komisijai ir nevis jākonstatē faktiskā atbalsta ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un faktisks konkurences izkropļojums, bet tikai jāpārbauda, vai konkrētais atbalsts varētu ietekmēt šo tirdzniecību un izkropļot konkurenci (2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-372/97 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-3679. lpp., 44. punkts).

55 Atbalsta nesaderīgums ar kopējo tirgu galu galā ir jākonstatē tad, ja tas varēja vai var ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību un radīt tajā pastāvošās konkurences izkropļojumu.

56 It īpaši, ja kādas dalībvalsts piešķirtais atbalsts nostiprina kāda uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem konkurējošiem uzņēmumiem Kopienas iekšējā tirdzniecībā, ir uzskatāms, ka atbalsts ir ietekmējis minēto tirdzniecību (skat. īpaši 1980. gada 17. septembra spriedumu lietā 730/79 *Philip Morris*/Komisija, *Recueil*, 2671. lpp., 11. punkts; 2001. gada 22. novembra spriedumu lietā C-53/00 *Ferring*, *Recueil*, I-9067. lpp., 21. punkts, un iepriekš minēto 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā Itālija/Komisija, 52. punkts).

57 Šajā sakarā tas apstāklis, ka kāda no tautsaimniecības nozarēm tiek liberalizēta Kopienu līmenī, var liecināt par faktisku vai iespējamu atbalsta ietekmi uz konkurenci, kā arī par tā sekām uz tirdzniecību starp dalībvalstīm (skat. 2003. gada 13. februāra spriedumu lietā C-409/00 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-1487. lpp., 75. punkts).

58 Turklāt nav nepieciešams, lai uzņēmums, kas saņem atbalstu, pats piedalītos Kopienas iekšējā tirdzniecībā. Ja dalībvalsts piešķir atbalstu kādam uzņēmumam, iekšējās darbības var saglabāties tādā pat līmenī vai pieaugt, taču tā rezultātā tiek samazinātas citās dalībvalstīs reģistrētu uzņēmumu izredzes iekļūt šīs dalībvalsts tirgū (šajā sakarā skat. īpaši 2002. gada 7. marta spriedumu lietā C-310/99 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-2289. lpp., 84. punkts). Turklāt viena uzņēmuma, kurš līdz šim nav piedalījies Kopienas iekšējā tirdzniecībā, spēcināšana var to nostādīt tādā stāvoklī, kas tam ļauj ienākt citas dalībvalsts tirgū.

59 Šajā lietā ir jākonstatē, ka nodokļa samazinājums spēcina to uzņēmumu stāvokli, kas saņem atbalstu, salīdzinot ar uzņēmumiem, kas aktīvi darbojas Kopienas iekšējā tirdzniecībā.

60 Tāpat ir jākonstatē, ka finanšu pakalpojumu nozare tika pakļauta nozīmīgam liberalizācijas procesam Kopienu līmenī, saasinot konkurenci, kas jau varēja izrietēt no EK līgumā paredzētās kapitāla brīvas aprites.

61 Tomēr no lietas materiāliem izriet, ka to pieņemšanas brīdī strīdīgie pasākumi attiecībā uz banku apvienošanās un pārstrukturēšanas darbībām tā likumprojekta pamatojuma daļas izklāstā, kas bija pamatā Likumam Nr. 461/98, tika raksturoti kā līdzeklis, lai izvairītos no tā, ka sakarā ar ievērojamu Itālijas banku sistēmas kavēšanos, salīdzinot ar tās Eiropas konkurentēm, monetārās savienības īstenošana šajos apstākļos neradītu Itālijas sistēmas sabrukumu par labu stabilākām Eiropas bankām.

62 Priekšrocības, ko konkurētspējas ziņā strīdīgie pasākumi piešķīra Itālijā reģistrētajiem saimnieciskās darbības subjektiem, ir tādas, kas apgrūtina citu dalībvalstu saimnieciskās darbības subjektu iekļūšanu Itālijas tirgū un atvieglo Itālijā reģistrēto saimnieciskās darbības subjektu iekļūšanu citos tirgos.

63 Itālijas Republikas norādītais apstāklis par to, ka atbalsta sistēma Itālijā tāpat ir pieejama citu dalībvalstu banku filiālēm, nevar novērst minētās sekas.

64 Līdz ar to ir jāsecina, ka iebildumi par to, ka netiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm un ka netiek kropļota konkurence, nav pamatoti.

c) Par to, ka Komisija nav konkrēti pārbaudījusi katru no veiktajām darbībām

65 Nav strīda par to, ka Itālijas Republika nav paziņojusi Komisijai:

— par individuālu atbalstu noteiktām bankām;

— par Likumu Nr. 461/98 un Dekrētu Nr. 153/99 attiecībā uz atbalstu sistēmu.

66 Komisija pēc savas iniciatīvas uzsāka EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz Likumu Nr. 461/98 un Dekrētu Nr. 153/99, kas tika pārbaudīti saistībā ar atbalstu sistēmu.

67 Atbalstu sistēmas gadījumā Komisija var tikai izpētīt attiecīgās sistēmas vispārējās īpašības, un tai nav pienākuma pārbaudīt katru atsevišķo piemērošanas gadījumu (skat. jo īpaši 2000. gada 19. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-15/98 un C-105/99 Itālija un *Sardegna Lines*/Komisija, *Recueil*, I-8855. lpp., 51. punkts, un 2004.gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-278/00 Grieķija/Komisija, *Recueil*, I-3997. lpp., 24. punkts), lai pārbaudītu, vai šī sistēma ietver atbalsta elementus.

68 Līdz ar to iebildums par to, ka nav pārbaudīta katra darbība, kas ietver nodokļa samazinājumu, ir nepamatots.

d) Par nodokļa samazinājuma pārbaudi jēdziena "*de minimis* atbalsts" izpratnē

69 Pārbaudot atbalstu sistēmu un nevis individuālu atbalstu, Komisijai nebija pienākuma pārbaudīt katru sistēmas piemērošanas gadījumu, kas nepārsniegtu maksimālo *de minimis* atbalsta summu, ko nosaka tās paziņojums 96/C 68/06 par *de minimis* atbalstu (OV 1996, C 68, 9. lpp.).

70 Līdz ar to iebildums par to, ka nav veikta nodokļa samazinājuma pārbaude jēdziena "*de minimis* atbalsts" izpratnē, ir nepamatots.

e) Par EKL 87. panta 3. punkta b) un c) apakšpunkta piemērošanu

71 Vispirms ir jāatgādina, ka Komisijai EKL 87. panta 3. punkta piemērošanā ir plaša rīcības brīvība, kuras realizēšana ir saistīta ar ekonomiska un sociāla rakstura apsvērumu novērtējumu, kas jāveic Kopienu kontekstā. Tiesa, pārbaudot šādas brīvības īstenošanas likumību, nevar aizvietot kompetentas iestādes sniegto novērtējumu ar savu attiecīgā jautājuma novērtējumu, bet tai ir tikai jāpārbauda, vai tajā nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā vai pilnvaru nepareiza izmantošana (skat. 2002. gada 12. decembra spriedumu lietā C-456/00 Francija/ Komisija, *Recueil*, I-11949. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

i) Par jēdzienu "atbalsts, kas paredzēts, lai veicinātu kāda svarīga projekta īstenošanu visas Eiropas interesēs"

72 EKL 87. panta 3. punkta b) apakšpunkts atļauj Komisijai atzīt par saderīgu ar kopējo tirgu atbalstu, kura nolūks ir veicināt kāda svarīga projekta izpildi visas Eiropas interesēs.

73 Apstrīdētā lēmuma motīvu daļas 45. punktā Komisija norāda, ka strīdīgo pasākumu mērķis ir nostiprināt Itālijas banku sistēmu, piešķirot priekšrocības galvenokārt kādas dalībvalsts saimnieciskās darbības subjektiem, nevis Kopienai kopumā.

74 Šajā sakarā pietiek konstatēt, ka no likumprojekta, kas ir Likuma Nr. 461/98 pamatā, motīvu izklāsta izriet, ka cita starpā nodokļa samazinājums būtībā ir vērsts uz Itālijā reģistrēto saimnieciskās darbības subjektu konkurētspējas uzlabošanu, lai nostiprinātu to konkurences pozīcijas iekšējā tirgū.

75 Līdz ar to, nekvalificējot to par "projektu visas Eiropas interesēs", Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā.

76 *Unicredito* un Itālijas valdība nevar pamatoti apgalvot, ka apstrīdētie pasākumi ir daļa no privatizācijas nobeiguma procesa, kas varētu būt projekts Eiropas interesēs.

77 Faktiski kādas dalībvalsts uzsākts privatizācijas process kā tāds nevar tikt uzskatīts par projektu visas Eiropas interesēs.

78 Līdz ar to iebildums par EKL 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu nav pamatots.

ii) Par jēdzienu "atbalsts, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību"

79 EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts atļauj Komisijai uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu atbalstu, kas paredzēts konkrētu saimniecisko darbību veicināšanai.

80 Apstrīdētā lēmuma motīvu daļas 47. punktā Komisija atzīmē, ka neviena no pārbaudītās atbalstu sistēmas īpašībām neļauj uzskatīt to par saderīgu ar kopējo tirgu saskaņā ar EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

81 Tā uzsver, ka, pēc tās domām, nav izpildīts kritērijs, ko nosaka šis noteikums, saskaņā ar kuru nedrīkst izmainīt tirdzniecības nosacījumus tādā veidā, kas būtu pretrunā Eiropas interesēm.

82 Atzīmējot attiecībā uz šo pēdējo minēto punktu, ka cita starpā nodokļa samazinājums ir būtisks, lai uzlabotu atbalsta saņēmēju konkurētspēju nozarē, kurai ir raksturīga intensīva starptautiskā konkurence, un iepriekš norādot, ka atbalsts faktiski ir paredzēts, lai nostiprinātu atbalsta saņēmēju pozīcijas attiecībā pret konkurentiem, kas atbalstu nesaņem, Komisija nepārprotami ir noraidījusi, ka nodokļa samazinājums ir vērsts uz banku darbības vispārēju "attīstību".

83 Ņemot vērā motīvus, kas izteikti, izskatot iepriekšējos iebildumus par nodokļa samazinājuma īpašībām, ir jāatzīmē, ka šāda Komisijas analīze nav acīmredzamas kļūdas novērtējumā rezultāts.

84 Tātad iebildums par EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta pārkāpumu nav pamatots.

B — Par otro jautājumu

85 Ar otro jautājumu, aplūkojot to kopsakarā ar iesniedzējtiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīviem, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai apstrīdētā lēmuma 4. pants nav spēkā, jo tajā ietvertais rīkojums atgūt atbalstu nav pamatots ar EKL 253. pantam atbilstošu motivējumu un tas pārkāpj tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, tiesiskās noteiktības principu un samērīguma principu.

1. Tiesai iesniegtie apsvērumi

86 *Unicredito* uzskata, ka Komisija nav pietiekami pamatojusi savu lēmumu neizmantot tiesības, kuras tai ir saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punktu, nepieprasīt atbalsta atmaksu, jo šāda atgūšana būtu pretēja Kopienu tiesību vispārīgajam tiesiskās paļāvības aizsardzības principam.

87 Tā apgalvo, ka Komisija ir uzskatījusi Likumu Nr. 218/90 par likumīgu un Likuma Nr. 461/98 saturs pilnībā atbilst minētā likuma saturam. Tādējādi Itālijas Republika attiecībā uz Likumu Nr. 461/98 varēja paļauties uz likumības prezumpciju.

88 Prasītāja pamata prāvā norāda uz laikposmu, kurš ir pagājis kopš Likuma Nr. 218/90 pieņemšanas.

89 Komisijas izturēšanās attiecībā uz šo likumu ir tiesiskās paļāvības "izņēmuma" gadījums, kas atbrīvo privātos atbalsta saņēmējus no atbalsta atmaksāšanas.

90 Tiesiskā paļāvība izriet no Likuma Nr. 218/90 7. panta 3. punktā paredzētā pasākuma, kas ietver ieviešanas mehānismu, kas būtībā ir identisks nodokļa samazinājumam.

91 Tiesisko paļāvību varēja turklāt pastiprināt arī apstāklis, ka attiecībā uz bankām visas īstenotās darbības, kurās izmantoja apstrīdētajā lēmumā paredzētos nodokļu pasākumus, bija atļāvusi *Banca d'Italia* — iestāde, kurai ir īpaši uzticēts kontrolēt konkurences noteikumu ievērošanu banku nozarē.

92 Šīs lietas apstākļos, neņemot vērā būtiskās strīdīgās iekšējās situācijas konkrēto nozīmi, Komisija vienlīdz ir pārkāpusi tiesiskās noteiktības principu.

93 *Unicredito* saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punktu apgalvo, ka Komisijai būtu jānodrošina samērīguma principa ievērošana atbalsta atgūšanas pieprasīšanas posmā.

94 Izdodot rīkojumu par atbalsta nevis pakāpenisku, bet gan pilnīgu, obligātu un tūlītēju atgūšanu, Komisija situāciju nav noregulējusi saskaņā ar šo principu.

95 Komisijai būtu jāsalīdzina nodokļa samazinājums ar ieguvumiem, ko bankas varētu gūt no vispārējo tiesību nodokļu sistēmas, uzsākot atšķirīgi strukturētas darbības.

96 Itālijas valdība apgalvo, ka pirms nodokļa samazinājuma analogu Likuma Nr. 218/90 noteikumu, proti, tā 7. panta 3. punkta, likumība saistībā ar EKL 87. pantu netika apstrīdēta.

97 Komisija uzskata, ka apstrīdētajā lēmumā tā detalizēti ir izskatījusi atbalsta atgūšanas jautājumu. Tā piebilst, ka jebkurā gadījumā saskaņā ar judikatūru tai nav pienākuma norādīt īpašus motīvus, lai pamatotu tās pilnvaras pieprasīt valsts iestādēm atmaksāt izmantotos atbalstus.

98 Turklāt Komisija uzskata, ka iebildumi par tiesiskās paļāvības aizsardzības principa, tiesiskās noteiktības principa un samērīguma principa pārkāpumiem nav pamatoti.

2. Tiesas vērtējums

a) Par rīkojuma par atgūšanu pamatojumu

99 EKL 253. pantā paredzētais pienākums norādīt pamatojumu būtībā ir jānovērtē atbilstoši lietas apstākļiem, īpaši akta saturam, norādītā pamatojuma raksturam un interesēm, kas to adresātam varētu rasties, saņemot paskaidrojumus. Tomēr, runājot par valsts atbalstu, ja pretēji EKL 88. panta 3. punktam atbalsts jau ir piešķirts, Komisijai, kurai ir pilnvaras pieprasīt valsts iestādēm atgūt atbalstu, nav pienākuma norādīt īpašus motīvus, lai attaisnotu šo pilnvaru izmantošanu (iepriekš minētais spriedums lietā Beļģija/Komisija, 81. un 82. punkts; iepriekš minētais 2002. gada 7. marta spriedums lietā Itālija/Komisija, 106. punkts, un iepriekš minētais 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā Itālija/Komisija, 129. punkts).

100 Nav strīda par to, ka Itālijas Republika neinformēja Komisiju par sistēmu, kas paredz nodokļa samazinājumu, pirms šīs sistēmas ieviešanas.

101 Līdz ar to Komisijai nebija pienākuma darīt zināmus īpašos motīvus, kādi ir tās rīkojuma par atbalsta atgūšanu pamatā.

102 Jebkurā gadījumā, šķiet, ka pretēji prasītājas pamata prāvā apgalvotajam apstrīdētais lēmums tā motīvu daļas 49.–57. un 62. punktā ietver detalizētu Komisijas lēmuma pieprasīt attiecīgo atbalstu atgūšanu pamatojumu, ievērojot Regulas Nr. 659/1999 14. pantu un tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

103 Līdz ar to iebildums par rīkojuma par atbalsta atgūšanu nepietiekamu pamatojumu nevar tikt pieņemts.

b) Par iebildumu attiecībā uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un tiesiskās noteiktības principa pārkāpumiem

104 Ņemot vērā Komisijas saskaņā ar EKL 88. pantu veiktās valsts atbalsta kontroles obligāto raksturu, uzņēmumi, kas saņem atbalstu, būtībā neiegūst tiesisko paļāvību par atbalsta, kas tiem ir piešķirts, ievērojot šajā pantā paredzēto procedūru, likumību un, otrkārt, par to, ka rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam būtu jābūt spējīgam nodrošināt, lai šī procedūra tiktu ievērota. Īpaši gadījumā, ja atbalsts ir piešķirts, nepaziņojot Komisijai, un tādējādi tas ir nelikumīgs saskaņā ar EKL 88. panta 3. punktu, atbalsta saņēmējs neiegūst tiesisko paļāvību attiecībā uz atbalsta piešķiršanas likumību (2004. gada 11. novembra spriedums apvienotajās lietās C-183/02 P un C-187/02 P *Demesa* un *Territorio Histórico de Álava*/Komisija, Krājums, I-10609. lpp., 44. un 45. punkts un tajos minētā judikatūra). Ne attiecīgā dalībvalsts, ne attiecīgais saimnieciskās darbības subjekts nevar atsaukties uz tiesiskās noteiktības principu, lai kavētu atbalsta atgūšanu, jo, ieviešot atbalstu, iekšējas strīdīgas situācijas iespējamība, uz ko norāda *Unicredito*, bija paredzama.

105 Ir vispārzināms, ka par Likumā Nr. 218/90 ietvertajiem pasākumiem nekad nav ticis paziņots Komisijai. Līdz ar to attiecībā uz apgalvojumu, saskaņā ar kuru šī likuma 7. panta 3. punktā paredzētais pasākums ir ļoti līdzīgs nodokļa samazinājumam, ir pietiekami konstatēt, ka Komisija nebija pārbaudījusi minēto pasākumu. Šajā sakarā laikposms, kas ir pagājis kopš šī likuma pieņemšanas, uz ko norāda *Unicredito*, nav būtisks. Turklāt, pat pieņemot, ka abi viens aiz otra sekojošie pasākumi ir viens otra turpinājums, apstāklim, ka Komisija pirmajā no tiem nebija iesaistījusies, nav nozīmes, jo pamata lietā izskatāmā sistēma, pārbaudot to neatkarīgi no iepriekšējās sistēmas, piešķir priekšrocības atsevišķiem uzņēmumiem (šajā sakarā skat. 1988. gada 7. jūnija spriedumu lietā 57/86 Grieķija/Komisija, *Recueil*, 2855. lpp., 10. punkts).

106 Runājot par Lēmumu 1999/288 un Lēmumu 2000/600, uz ko norāda iesniedzējtiesa (skat. šī sprieduma 26. punktu), jāatzīmē, ka tie attiecas uz atbalstu, kas ir piešķirts noteiktām bankām, kuras saņem atbalstu, un uz pasākumiem, kas ir atšķirīgi no šajā lietā aplūkotajiem, proti, pamatkapitāla palielināšanu, *Banca d'Italia* piešķirtiem avansiem, bankas, kurā ir daļas Valsts kasei, finansiālu atbalstīšanu, kā arī nodokļu atvieglojumiem darbībai, kas galvenokārt saistās ar uzņēmuma, uzņēmuma filiāļu un īpašuma nodošanu. Apstāklis, ka attiecīgajā gadījumā Komisija nav uzskatījusi noteiktu Likumā Nr. 218/90 ietvertu atbalstu par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, netieši neietver pozitīvu lēmumu attiecībā uz visiem šajā likumā paredzētajiem pasākumiem.

107 Attiecībā uz piekrišanu, ko saskaņā ar prasītājas pamata prāvā teikto *Banca d'Italia* devusi attiecībā uz katru no darbībām, kas netieši ietvēra nodokļu samazināšanu par labu bankām, pietiek atgādināt, ka atbalsta saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana ir ekskluzīva Komisijas kompetence, tādējādi rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam nebūtu tiesiski jāpaļaujas uz lēmumu, ko nav pieņēmusi šī iestāde.

108 Visbeidzot, nebūtu pareizi apgalvot, ka, tā kā attiecīgās bankas ir ņēmušas vērā piešķirto atbalstu saistībā ar nodokļa samazinājumu, novērtējot to īstenoto darbību iespējamību, šī atbalsta atgūšana apdraud tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

109 Atbalsta, kas piešķirts, neievērojot EKL 88. panta 3. punktā paredzēto procedūru, atgūšana rada paredzamu risku saimnieciskās darbības subjektam, kas saņem šo atbalstu.

110 Turklāt, kā to norāda Komisija, uzņēmumi, kas saņem nelikumīgu atbalstu, parasti ņem vērā tā apmēru savās ekonomiskajās iespējās, un šāda atbalsta vēlākai atgūšanai kopumā ir negatīva ietekme uz to finansēm. Ja šāds apstāklis radītu šķēršļus atbalsta atgūšanai, atbalsti noteikti lielākajā daļā gadījumu paliktu pie saņēmējiem un valsts atbalstu kontrole Kopienas līmenī zaudētu savu iedarbīgumu.

111 Ņemot vērā iepriekš minētos faktus, *Unicredito* līdz ar to nevar atsaukties uz nelikumīga atbalsta saņēmēja tiesībām pamatoties uz ārkārtas apstākļiem, kas ir bijuši tā paļāvības uz šī atbalsta likumību pamatā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Demesa* un *Territorio Histórico de Álava*/Komisija, 51. punkts).

112 Visbeidzot, ir jākonstatē, ka iebildums par tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un tiesiskās noteiktības principa pārkāpumiem nav pamatots.

c) Par iebildumu attiecībā uz samērīguma principa pārkāpumu

113 Nelikumīga atbalsta atcelšana, to atgūstot, ir tā nelikumības konstatēšanas loģiskas sekas. Šī atgūšana, lai atjaunotu agrāko situāciju, būtībā nevar tikt uzskatīta par nesamērīgu pasākumu, ņemot vērā Līguma noteikumu par valsts atbalstu mērķus. Restitūcijas rezultātā atbalsta saņēmējs zaudē priekšrocības, ko tas baudīja tirgū attiecībā pret saviem konkurentiem, un tiek atjaunota agrākā situācija, kas pastāvēja pirms atbalsta piešķiršanas (skat. iepriekš minēto 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā Itālija/Komisija, 103. un 104. punkts un tajos minētā judikatūra).

114 Atgūstamās summas nebūtu jāaprēķina, ņemot vērā dažādas darbības, ko uzņēmumi varētu būt ieviesuši, ja tie nebūtu izvēlējušies darbības, kuras sedz atbalsts.

115 Faktiski šī izvēle tika izdarīta, apzinoties risku, ka atbalsti, kas piešķirti, neievērojot EKL 88. panta 3. punktā paredzēto procedūru, varētu tikt atgūti.

116 Šie uzņēmumi varēja izvairīties no šī riska, nekavējoties izvēloties atšķirīgi strukturētas darbības.

117 Turklāt tādos apstākļos kā pamata prāvā esošie agrākās situācijas atjaunošana nozīmē atgriešanos, cik vien iespējams, tādā situācijā, kāda rastos, ja attiecīgās darbības tiktu īstenotas, nepiešķirot nodokļa samazinājumu.

118 Šī situācijas atjaunošana nenozīmē, ka, izmantojot iedomātus faktus, tādus kā iespējas, kas bieži ir vairākas, ko varētu būt veikuši ieinteresētie saimnieciskās darbības subjekti, tiek atšķirīgi rekonstruēta sākotnējā situācija, jo vairāk tāpēc, ka iespējas, kas patiesībā tika īstenotas, izmantojot atbalstu, varētu būt neatgriezeniskas.

119 Posmā, kad valsts iestādes atgūst atbalstu, agrākās situācijas atjaunošana ļauj tikai ņemt vērā faktiski izdevīgāku nodokļu režīmu nekā tas, ko paredz vispārējās tiesības, kas nelikumīgā atbalsta neesamības gadījumā un saskaņā ar valsts tiesību noteikumiem, kas ir saderīgi ar Kopienu tiesībām, tiktu piemērotas faktiski īstenotajām darbībām.

120 Līdz ar to iebildums par samērīguma principa pārkāpumu nav pamatots.

121 No visiem iepriekšējiem apsvērumiem izriet, ka, izskatot abus uzdotos jautājumus, nav atklāti fakti, kas varētu ietekmēt apstrīdētā lēmuma spēkā esamību.

C — Par trešo jautājumu

122 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EKL 87. un turpmākie panti, Regulas Nr. 659/1999 14. pants, kā arī tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, tiesiskās noteiktības princips un samērīguma princips iestājas pret valsts pasākumu, ar kuru liek atgūt atbalstu, īstenojot Komisijas lēmumu, kurā šis atbalsts ir atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu un kura pārbaude attiecībā uz šīm pašām vispārīgajām normām un vispārīgajiem principiem nav atklājusi faktus, kas varētu ietekmēt tā spēkā esamību.

123 Šajā sakarā pietiek tikai konstatēt, ka valsts pasākums, ar kuru, izpildot Komisijas lēmumu, liek atgūt atbalstu, ir nelikumīgs, ja šis lēmums ir pretrunā kādai no Kopienu tiesību normām.

124 Tieši pretēji, no tā izriet, ka, ja negatīva Komisijas lēmuma pārbaude saistībā ar Kopienu tiesību normām neuzrāda faktus, kas varētu ietekmēt tā spēkā esamību, šīs normas nevar iestāties pret valsts pasākumu, kas ir īstenots, izpildot attiecīgo Komisijas lēmumu.

125 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka EKL 87. un turpmākie panti, Regulas Nr. 659/1999 14. pants, kā arī tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, tiesiskās noteiktības princips un samērīguma princips nevar iestāties pret valsts pasākumu, kas liek atgūt atbalstu, izpildot Komisijas lēmumu, ar kuru šis atbalsts ir atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu un kura pārbaude attiecībā uz šīm pašām vispārējām normām un vispārējiem principiem nav atklājusi faktus, kas varētu ietekmēt tā spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

126 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata prāvā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies saistībā ar apsvērumu iesniegšanu Tiesai, izņemot tos, kuri radušies minētajiem lietas dalībniekiem, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) **izskatot uzdotos jautājumus, nav atklāti fakti, kas varētu ietekmēt Komisijas 2001. gada 11. decembra Lēmuma 2002/581/EK par atbalstu sistēmas, ko attiecībā uz bankām un kredītsabiedrībām ieviesusi Itālija, spēkā esamību;**

2) **EKL 87. un turpmākie panti, Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai, 14. pants, kā arī tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, tiesiskās drošības princips un samērīguma princips nevar iestāties pret valsts pasākumu, kas liek atgūt atbalstu, izpildot Komisijas lēmumu, ar kuru šis atbalsts ir atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu un kura pārbaude attiecībā uz šīm pašām vispārējām normām un vispārējiem principiem nav atklājusi faktus, kas varētu ietekmēt tā spēkā esamību.**

[Paraksti]